

Vægtsskaal, da vil hun mindes den store Folketaler og varme Fædrelandsven, Christen Berg, der først talte Ansvarsfølelsen op i hende. Ogsaa den københavnske Proletarkvindes trykkede Kaar forstod Berg, jeg mindes saaledes hans varme Deltagelse, da jeg i sin Tid fortalte ham om de kvindelige Væveres Strejke hos Ruben.

Ogsaa med Penge støttede han sin Sag. Han aabnede rundhaandet sin Pung til alle Sider, hvor *Mennesket* led og Demokratiet var trykket.

Fredsven var han. I November 1890 talte han varmt for Voldgiftstanken. Som Kvindesagsven har han oftere slaaet et Slag — ikke for den gifte Kvinde — hun stod endnu for ham som Hjemmets Gudinde — men for den ugifte og enligstillede Kvinde vilde han erhverve fuld Frihed og Stemmeret i kommunale Sager.

Dog skylder saa vel Kvinder som Mænd ham stor Tak, og der er vist neppe nogen By i Danmark, hvor Berg ikke blot har politiske, men ogsaa personlige Venner.

Intet Under, at hans Bisættelse blev saa storartet, at næppe nogen Mand i Danmark har set Mage.

I Helligaands Kirken, hvor et Hav af Blomster, Palmegrene og Sølvkranse dækkede Kisten og overfyldte Gulv og Stole, talte Præsterne Jensen, Børthelsen og Bjerring.

Pastor Jensen talte over Ordene „Kunde jeg tale med Engles Tungemaal og havde ikke Kærlighed“ o. s. v. Kærligheden havde været Grundvolden i alt Bergs Arbejde. Mange kunde vel rejse stolte Bygninger ved Ærgerrighed og egen Kraft, men de maatte hurtigt synke, fordi Grundvolden manglede. Men Berg havde Kærlighed til Folket i de brede Lag, hvem han ønskede Frihedens Gave; den elskede han og troede, at dens Kræfter vilde blive til det danske Folks Velsignelse. Der var ikke den Sal saa høj og ikke den Hytte saa lav i Danmark, uden at Bergs Død var bleven omtalt, og det kunde være en aandelig Krans paa hans Baare, ti naar Dønningerne af de politiske Stridigheder havde lagt sig, vilde Mennesket Bergs Navn lyse i Historien.

„Bered dig til at møde din Gud“, talte Pastor Børthelsen over og sagde: „Han er nu gaaet til Fædres Hjem, for der at lægge sit Regnskab frem“. — Det kan være, at mange af hans Modstandere, der havde talt haardt Ord om ham (og dem havde Berg faaet alt for mange af), at de dog i Dag vilde ønske: Gid vort Regnskab dog stod saa godt som hans. Herren havde set hans store Strid for *Retfærdighedens* Skyld her paa Jorden, derfor skaanede han ham for en sidste bitre Strid i Døden. O, hvilken Lørdag for ham Lørdag Morgen, da han gik ind til *Retfærdighedens* Land! — Pastor Bjerring bragte en Hilsen fra Baagø. En gammel Kone derovre havde svaret ved Budskabet om Bergs Død: „Han har gjort Baagø meget godt og ikke andet end godt“.

Da Kisten blev baaret bort ved Vennehaand brusede og bølgede de mægtige Orgeltoner, ligesom med høje Klageskrig, indtil de afløstes af bløde, sagte Vemodstøner. Udenfor Kirken ventede utallige Faner med Sørgeslor, og en Skare af Mennesker, som København aldrig ved noget Kejserbesøg har set Mage til, fulgte nu efter Vognen. Ved Jernbanestationen blæstes

saa den sidste Sørgemarsch, idet Liget blev sat i Toget for at modtages i Kolding af en ikke mindre deltagende Vennekreds.

Blandt de talrige Faner saas de kvindelige Fagforeningers smukke Faner lige som „de samlede Kvindeforeninger“ havde sendt en anselig Krans med røde og hvide Sløjfer. Saa sandt som Kvinderne hører til de undertrykte i Landet saa vist følte de, at de ogsaa skylder C. Berg stor Tak.

„Men hvad om alle skatteydende Kvinder nægtede at betale Skat, indtil de fik Valgret!“

Det var kun det mindste af 'et! Det Offer tænker jeg, mange Kvinder vilde bringe, om nogen ellers kunde indse, at det nyttede andet end give Kongens Foged mere at bestille, end han allerede har.

Nej, Kvinderne bør gaa offensivt til Værks. Naar de forlanger at faa Del i Styret, maa de vise, at de forstaar at styre noget. Bliv Mestre, mine gode Damer! bliv Principaler og Arbejdsgivere, Haandværkere, Købmænd, Jurister og Læger. Jordbrugere, Gartnere o. s. v.

Er Kvinderne først komne ind i Forretningslivet og Konkurrencen er bleven *sund* saa aabnes Dørene af sig selv, og De vil blive forskaanet for slige smagfulde Udtryk, som Professor Scharling serverede, da han i Tinget gjorde Verden bekendt med sin Anskuelse i Kvindesagen. Den Finger, han er bange for at række, kan han gerne beholde.

Udviklingen gaar sin Gang trods teologiske Professorers Frygt og Snæversyn. Den Dag kommer — hvis Kvinderne selv vil, da Manden rækker *hele* Haanden ud efter den Hjælp, mange nu i Uforstaaelse forsmåar, menende, at den *kun* duer inden 4 Vægge, naar disse 4 Vægge indeslutter et Hjem.

Men jeg mener med Frk. Grundtvig, at det haster ikke.

Allenfals er det *Kvinderne selv*, det beror paa. *Fritz v. d. Fromm.*

Om Tusinde Aar.

Som Svar paa den sidste Skefuld Madlavning. De har serveret, Marie R., tjener:

— *At vi i store Træk er ganske enige*, men — ja der er jo et aber ved enhver Sag, at Deres Ideer tilhører det, der kommer, nemlig den kommunistiske Stat, om ca 1,000 Aar, hvorimod jeg med smaa Reformere og Forbedringer vil reformere det bestaaende Samfund, inklusive Hjemmene, altsaa De taler, min elskværdige Dame, ganske ud i det blaa, hvorimod jeg holder mig ved Jorden, og beder om smaa sikre Fremskridt. Noget af det, vi kan magte, og som er Forbedringer.

De vil have Monstrespisning som de gamle Grækere, mandlige Kokke, maaske endelig ogsaa kvindelige Kokke, De vil have Kvinderne udviklet til Embedsmænd, Skraldemænd, Haandværksmænd — blot noget med Mand ved.

Og jeg vil skaane hende for det groveste, gøre hende til det kæreste, det centrale i ethvert Hjem — en god Husmoder.

De vil have, at Mændene og Kvinderne skal leve i Grupper, arbejde sammen, spise sammen, maaske sove sammen.

Og jeg vil bevare hver lille Kreds for sig: I Familjer: Moder, Fader, Børn.

Gennem Deres Artikler skinner det tydeligt, at De er ked af Deres Køn, De vil have det hele til at gaa op i et fælles Intetkøn.

Men det er ganske absurd, og stik mod Naturen. Og den er i Grunden det eneste, jeg har Ærefrygt for.

Endelig skal jeg af gammel Vane overlade Dem *det sidste Ord*. Dette er Kvindens store Nydelse.

Og hermed er jeg færdig for denne Gang, og jeg vil kun ønske, at jeg ofte maa have en saa elskværdig Pen til en Kontra, naar Tid og Lejlighed byder sig.

Deres

Simon Hamber.

„Ogsaa et Besøg“.

Det er ikke noget nyt, det jeg her har at fortælle, saa vist som der ikke gives noget nyt under Solen; kun en lille Episode fra forleden.

En fattig Kone kom til min Dør og bad om Almisser. Hvorledes hun saa ud? En Skygge, et levende Lig. — Hun havde med sig fire Børn, og hun var frugtsommelig. Hvorledes Børnene var? En var halv Idiot, en fuld af Kirtler og stygge Saar, de to andre over al Maade udtærede og sygelige. Men det, der gjorde mig mest ondt ved dem, var denne Fattigdommens Kolorit af Sult, som var over dem alle.

Frugtsommelig og sult! Ja, staar *det* ikke i Flammeskrift for Deres Øjne, saa har jeg ingen Ord.

Hvad hun fortalte? Den gamle Historie. — Et Barn hvert Aar; dog havde Vorherre været saa naadig at dele med hende, nu havde hun knap de halve igen. Saa fortalte hun videre lidt om sine ægteskabelige Forhold, og saa sagde hun tilsidst: „De skulde sætte det i Aviserne, de, der kan skrive, saa hjalp det nok en Gang.“ Uheldigvis glemte Konen at sige mig, til hvilken Avis jeg skulde henvende mig; jeg tør nok sige, at der findes ikke det Blad i København, der vilde optage en slig Artikel, om den skulde være overensstemmende med Sandheden.

Jeg sidder ikke inde med den Erfaring, der er fornøden for at drøfte dette Spørgsmaal. De, for hvis Skyld jeg tager Ordet i denne Sag, de, der har min største Sympathi og min dybeste Medlidenhed, de, for hvem jeg vilde ønske mig en Veltalenhed, der kunde røre Stene, en Veltalenhed, jeg desværre ikke ejer, det er de smaa Stakler, *Børnene*, der ikke har bedt om Livet, der møder dertil, ofte allerede fra Fødselen af berøvet den vigtigste Betingelse derfor: en sund Sjæl i et sundt Legeme. De, som fødes i Sult, opdrages i Sult, og yderst sjældent lærer blot den elementære Nydelse at kende, der hedder: at være mæt.

Jeg skal villigt indrømme, at det Hus, hvor ingen Smaafolk findes, kun daarligt kan kaldes et Hjem. Det er ikke *Mangel* paa Kærlighed til Børn, men netop *Kærligheden* til dem, Medfølelsen og Sorgen over deres